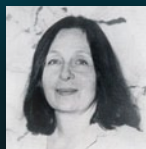

MÁRIA BARTUSZOVÁ

3 x 5,5 m
hliníková plastika

Narodila sa 24. 4. 1936 v Prahe. V rokoch 1956 – 1961 študovala na Vysokej škole umeleckopriemyselnej v Prahe, v ateliéri keramiky a porcelánu (prof. O. Eckerdt). Od roku 1963 žila a tvorila so svojim manželom, sochárom J. Bartuszom, v Košiciach. V roku 1968 prejavila záujem stať sa členkou tvorivej skupiny Klubu konkretistov. V rokoch 1969 a 1970 s touto výtvarnou skupinou, ktorá sa orientovala na výtvarný smer geometrickej abstrakcie, aj vystavovala. Zomrela 22. 12. 1996 v Košiciach.

Mária Bartuszová má osobité a významné miesto v slovenskom výtvarnom umení, predovšetkým z dôvodu jej originálneho sochárskeho programu, založeného na úsilí o poetické pretlačenie prírodných procesov do sochy. Reprezentuje organickú neľahkú líniu v slovenskom sochárstve. Sústreďovala sa na vyjadrenie univerzálnych princípov v sochárstve, na vyjadrenie abstraktného v konkrétnom, na vytváranie elementárnych tvarov – bioforiem. Snažila sa o zachytenie prírodného procesu vzniku, rastu a zániku v hmote. Jej biomorfne sochárske prístupy však neznamenajú doslovné spodobovanie prírodných štruktúr. Jej sochy sú novovytvorené predmety, „pocitové konkréty“ (L. Belohradská). Sochársky svet M. Bartuszovej je svet subtilných, krehkých a introvertných tvarov. Dielami mäkkého organického tvaru, akejsi „organickéj plastiky“ (V. Beskid), sa postupne prepracovala na postminimalistické pozície. V prvej polovici 60. rokov sa sochárske dielo M. Bartuszovej zameriavalo na zachytenie prírodných procesov, najmä pokusmi znázorniť atmosféricko-optický dej doslovným skvapalnením sochárskej hmoty až na hranicu jej statických možností. V období 1967 – 1972 sa M. Bartuszová viac orientovala na geometricky štruktúrované sochárske artefakty, predovšetkým v podobe abstraktných hliníkových reliéfov, v snahe vystihnúť kontrast medzi strohým vymedzením geometricky determinovaného tvaru a mäkkosťou tvaru prírodného – ako dialóg medzi anorganickým a organickým. Spájala v nich prírodný tvar s geometrickým materiálom. Túto etapu svojej tvorby však relatívne skoro ukončila. Od druhej polovice 70. rokov sa M. Bartuszová jednoznačne a celoživotne rozhodla rozvíjať svoje originálne biomorfne sochárske tvaroslovie. Výsledný sochársky tvar sa stáva krátkodobým stuhnutím organického procesu. Takáto „tekutá“ povaha sochárskeho tvaru vyvoláva potrebu adekvátnej technológie a materiálu. Takým materiálom sa pre M. Bartuszovú stáva sadra, ktorá výrazne podporuje procesuálny charakter jej tvorby. Krehkosť sadry zvyrazňuje organickú dočasnú prírodných procesov a jej biela farba podčiarkuje meditatívnu povahu vytvorených sôch. M. Bartuszová – na rozdiel od ostatných sochárov – povýšila sadru na plnohodnotné výtvarné médium. Začiatkom 80. rokov M. Bartuszová kombinovala sadru s ďalšími prírodnými materiálmi (konáre, kamene, kamenné platne). V druhej polovici 80. rokov začala vytvárať „ovoidy“ – duté, krehké vajíčka, ktoré niekedy prevážovala v špagátovej sieti. Paralelne rozvíjala program narušenia ich vonkajšej integrity, tvar ovidu perforovala, vytvárala otvorené štruktúry a otvárala tak vnútorný priestor v samom organizme sochy. Ako raz sama poznamenala, je to „malé prázdno, plné malého nekonečného vesmíru“, akcentujúc silný existenciálny náboj výsledného sochárskeho tvaru.

Zdroje:
Artcapital.sk,
Výstava:
M. Bartuszová:
Provisional Forms